

„Wirmalisi“ Paasanne 1889.

Keldristi

Wiljandi laulif.

IV. raamat.

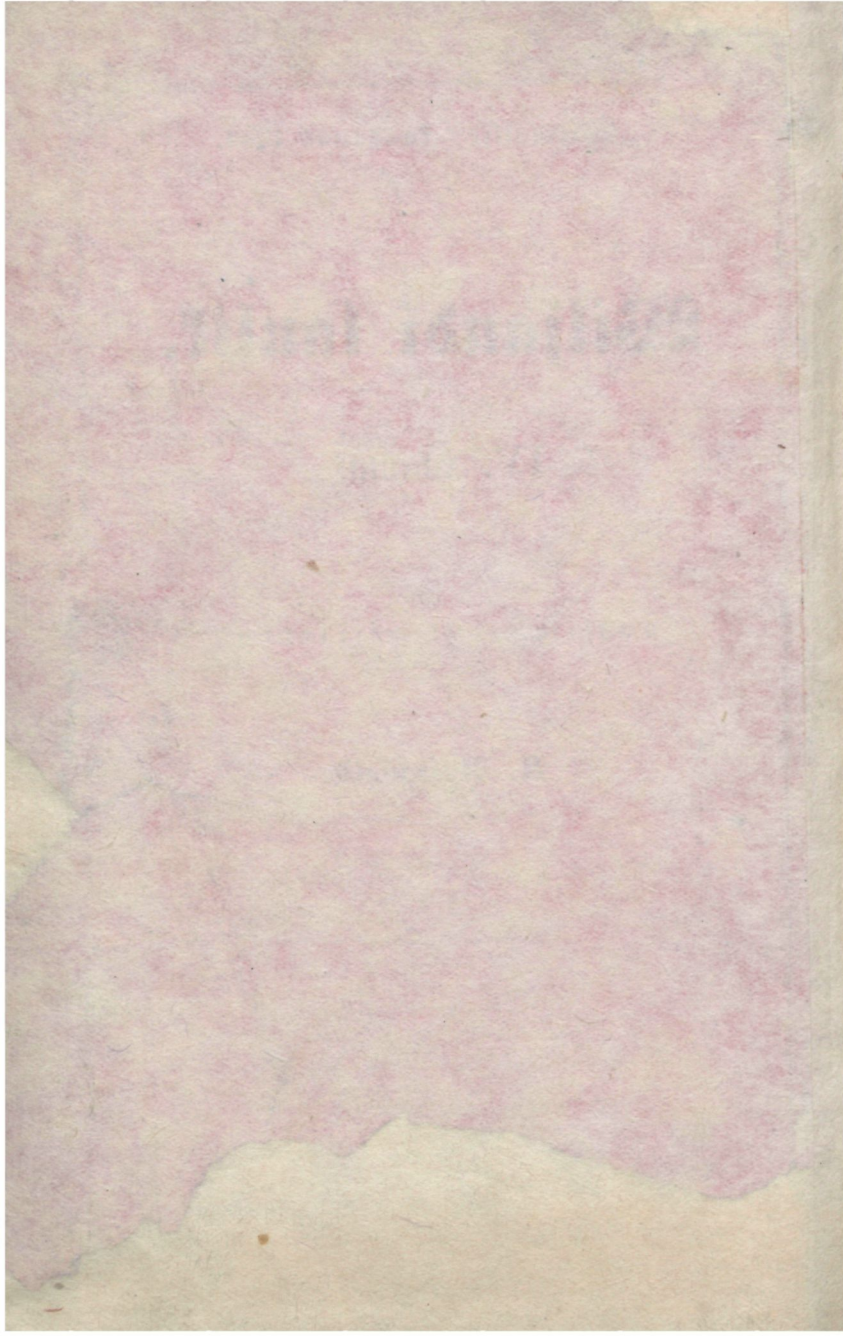
Puuletanud ja wäljaannud

A. Reinwald.

Trükitu

lis,

K. 5635.

„Wirmalife“ Kaasanne 1889.

Wijandi laulik.

IV. raamat.

Guuletanud ja wäljannud

A. Weinwald.

emistale.

"Eesti rahva" kirjanduse 1889.

Siin on kirjandus

1889. a.

Дозволено цензурою.—Ревель 27 Января 1889 г.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

36000

Keiserliku Majesteedi

Aleksandri III.

Kroonimise pühaks 15. Mail 1883.

Kuula, kuidas pühalikult liikwad
Kellad kuldse, kirju tornides!
Vaata, kuidas rahwa lained liikwad
Moskwa poole uju fartuses:
Wene-riik on täna pulma ehtes,
Kihlab ennast uue Zaariga,
Sest on Kremli müirid lipu lehtes,
Rahwast woolab sinna otjata.
Hõiska, wõitmata Wenemaa:
Huraa! huraa! huraa!

Weneriik on rõõwli häbiks saanud
Jälle Zaari oma järjele,
Ilma Kooja, walitseja a'anud
Omad asjad wäga targaste:
Rahus seisab kõrge taewa süle,
Rahus rändab rahwas mulla peal,
Rahu pilwed Weneriigi üle —
Kuldne rahu lehwib siin ja seal!
Hõiska, wõitmata Wenemaa
Huraa! ee. ee.

Hõiska Wenemaa, su muistjel järjel
Istub noor ja wahwa, wägew Zaar!

Wii tall tänu ohwrid kuldjäl pärjel —
 Oh sind walitseb nüüd kallis paar!
 Selle Keisri paari külwi kätel
 Saamad riik ja rahwas õitsema,
 Nende elu kosutawal lätel
 Ringib Looja lõikust otjata!
 Hõiska, wõitmata Wenemaa:
 Huraa! jc. jc.

Wene Keisri kuldjäl trooni jälgel
 Kumardawad põrmus rahwad, maad,
 Algmisest ei ole taewa walgel
 Tõusnud riiki juurt, nii wägewad:
 Zaari päralt terwed uhked ilmad,
 Mere jõgawused, kõrged mäed,
 Oh kui walwsad olgu tema silmad,
 Oh kui wahwad, kindlad tema käed!
 Hõiska, wõitmata Wenemaa:
 Huraa! jc. jc.

*Kirjanduse
 nägijast*

Moosika laulab laulsa rõõmu
~~Silm on wäsinud püha Moosika~~ läitsest,
~~Tundmuse, hinge matab imedus,~~
 Kremlis paistwad tuhat tule päikest,
 Belletatud öö ja pimedus. *Peletanud kõik ja pimedus.*
 Ilma kuningad on ehmatuses
 Sadand Zaari ette põlwili,
 Toowad talle andeid alanduses,
 Koidu piirelt kuni ehani!
 Hõiska, wõitmata Wenemaa:
 Huraa! jc. jc.

wäljast

{ Keset kihinat ja kuldset sära
 Kuule Gesti rahwas, rõõmuista
 Majesteet ei unusta sind ära,
 Mõtleb sinu peale armuga.

! ande armu, ande. si roon duse

Eest ja oled truu, ja Eesti veri
Jookseb rõõmsalt kalli Keisri eest,
Kui ta wastu pime pörgu meri
Kutjub wõitlusele wahwa meest.
Hõiska, wõitmata Wenemaa:
Huraa! ee. ee.

Kremli tornist kustub kuldne sära,
Moskwa uinub rõõmsa rahusse,
Milionid sõitwad jälle ära
Rauge kodu taewa kaardele.
Siin ka lõpeb minu laulu lugu,
Südamliku õnne sooviga:
Ela kõrgeist, kallis Keisri jugu,
Ela, igaweste, ela ja!
Hõiska, wõitmata Wenemaa:
Huraa! ee. ee.

S a f a l a m a a.

Ma olen käinud palju radu,
Ma olen näinud mitu maad,
Ei olnud kuskil leida kodu
Nii armast, uhket, ilusad
Kui kallis, kuulus isamaa —
Mu Safala!

Siin lahked luhad lainetawad,
Siin lille põllud liiguwad,
Siin aasad magust aiju aawad,
Siin kõrged metsad kiiguwad,
Siin on mu kallis isamaa,
Mu Safala!

Siin niidud palju heina kandwad,
Siin kallist kojub käte töö,
Siin põllud palju wilja andwad,
Siin rahwas rõõmus päew ja öö,
Siin on mu kallis isamaa,
Mu Sakala!

Siin kägu kukub kulda keelel,
Siin ööpik laanes laulab ka,
Siin rahwas ühenduse meelel
Käib üle kõige Eesti maa!
Siin on mu kallis isamaa,
Mu Sakala!

Siin jookswad hallikad ja ojad,
Kui hõbe linnid läbi maa,
Siin käiwad waba rahwa pojad,
Ju ilma wõera iffeta.
Siin on mu kallis isamaa,
Mu Sakala!

Oh jeda maad ja jeda linna
Ma kiidan kõrgeks otjata,
Siit päew ei raatfiks looja minna,
Siit lahkub nagu nutuga,
Siin on mu kallis isamaa,
Mu Sakala! —

Oh wõeras, kas sa oled käinud
Mu kallis kodus Sakalas?
Kas oled kaugelt teda näinud?
Siis jüda tõeste rõõmustas
See on mu kallis isamaa,
Mu Sakala! —

Ja õnnelikuks mõttes kiitsid
Sa rahwast, kes siin asuwad,
Siin kuu aega ära wiitsid,
Kus arm ja truudus kasuwad;
See on mu kallis isamaa,
Mu Saalala! — —

Oh maa, kes täis on kaunist kiitust
Ja kuulus kõrgest wägedest,
Kui lahkun ma ju orust, niidust
Ja sinu püha mägedest;
Siis wõta oma hõlma ja
Mind Saalala!

Jõe kaldal.

Wainul waikselt wenib jõgi
Wäsinä rändja jalge ees,
Taewas, kuu ja tähed waat'wad
Palget tema peegli sees.

Hõbe walged udu müürid
Kõik'wad tähte' kulla all,
Õõpif tõstab tajaist laulu
Drus, õitswal toomingal.

Rändja ümber õõne rahu
Ja — ta silmis pisarad —
Tunne, hing, kust tormid tulid,
Mis ta rinnus mäsawad?

Wiru laulifule.

Seitsmekümne wiie aasta sündimise päewaks 1878.

Kalewite laste kodu
Kaua seisjäs kõlata:
Laulu olid ajad wiinud,
Hirmjad ajad, hingama!

Palwetades taewa poole
Baatas waga Gesti film:
Oh, et hakkaks meile jälle
Koitma — läinud laulu ilm!

Kalju laste pifad palwed
Taewa walda tulid n'ad,
Kõrge Taaralaste joowid
Enne poole käänsjwad.

Sulle, laulifule, anti
Kõrgeist kodust käsku siis,
Anti kätte kuldne kannel,
Wanemuije enda wiis.

Siis Sa sõitsid luule sõidul
Igawese iluise,
Sõitsid püha laulu wõidul
Kadumata kõrgele!

Kalewite kodus lauldi
Enne küll ju mitu wiit,
Aga neid kõik junnitanud
Oli wõeras, õhtu niit:

Sulle, juure Laulifule,
Wõerad waimud tundmata,
Laulu hallik jinu hinges
Ühendud on taewaga.

Sest ka taewalikud healed
Tõusewad ju hinge jeeft,
Sest ka Sinu juured mõtted
Jääwad warju mitme eest. —

Kaunim põlv saab kätte andma
Uksford kõik Su saladust,
Saab Su päha pärgi kandma,
Kiitma Sinu jumalust.

Laula siis, Sa kallid laulid,
Laula palju, palju weel!
Ärgu ial waiki jäägu
Sinu kuldse kandle feel!

G l u l e.

Sa töid fõrd jälle armu ilmad,
M'u noorus' nurmed tagasi,
Ja siiski kindel kombe wanne
Neid peletas sealt ometi!

Kes matjab unustuse meres
Mull armu õnned uueste?
Sa oled petnud, kuri elu,
Ja rõõwind minu südame!

K a s e p u u.

Minu õnjas isa õues
Kõrge kait weel kahises,
Kui ma, lapsemeeled põues,
Mäng'sin nutul lilledes.

Kase lehte kallis kaha
Rõõmustas mind fewadel
Kase lehed lakkid maha,
Kolletasid sügisel!

Mina naersin kase kurba,
Lapseliku lustiga,
Pilkasin et ossa, urba
Pidi paljaks puistama.

Kase raud wingsid nutul
Tahtsid nagu ütelda:
„Lapsukene, sulle rutul
„Elu talwe tuleb ka!

„Loodus wiib meid suwe ilust
„Piskuks ajaks puhkama,
„Pea aga talwe wilust
„Saame jälle ärkada;

„Aga sulle, inimene,
„Kaua õitjeb fewade,
„Sull on talwe igawene,
„Elu aeg on ürike!

„Sinu isa-isa juba
„Müiste minu mahla jõi,
„Mina warjasin ta tuba,
„Kui ta lapse laulu lõi:

"Ammu hana fiinfad fatwad
"Sinu waga wanemaid,
"Kui na'd findfi mulda matwad,
"Kuulbaks weel mu kahinaid." —

Mulle tungis tume kaha
Südamesse walujast;
Päike, taewas, lilled puha
Maeratajid kurbemast.

Ja ma läfsin, muret peites,
Luppa teise mängile,
Linnu kombel mahakeites
Ja, ema jängisile.
Aga nüid, kus esu teese
Paištad talwe kurbem kuu,
Tuleb mulle uuesti meele
Kahiseja kasepuu.

Ja ma aiman omal hana,
Igawese talwe ees —
Kasj jääb katumas weel kuu,
Kahiseb mu õue jees!

R a h u l e!

Kuule õde, wennake,
Jääme jälle rahule,
Kui on taewas pilwi täis,
Kende wahelt wälfu näis!

Kuule õde, wennake
Jääme jälle rahule
Kui on wõimus teiste käes,
Midagi ei meie wäes!

Kiirest lendab aja woog!
Külal tõuseb tuule hoog,
Meab ära siit ja sealt,
Bahad pilwed taewa pealt.

Wälf siis kaub kahjuta,
Ennes õistab isamaa,
Woimus jälle meie käes,
Midagi ei teiste wäes.

Seni, öde, wennafe
Jääme jälle rahule,
Segane on aja jõit —
Tõde päralt wiinne wõit!

O h t u.

Sa tuled õhtu, õnjas, pühas rahus
Ja warjad oma jüles mere, maa,
Mis päewa färas liikustwad lahus,
Su emalikku hõlma wõtad ja!

Sa tuled õhtu, taewa tähed waatwad
Sealt kõrgeft, nagu kulla piisarak,
M'ad furwa leinajatel' rahu jaatwad,
Kes päewa piinast, walust nutawad!

Sa tuled õhtu, fuga tuleb uni
Ja paksud pilwed furmas piirawad,
Dõ festab funi uue hommikufuni,
Siis ärtwad maal ja merel helinad!

Üks õhtu aga põlvest põlve pime:
Kui minu elu päike looja lääb,
Si foida enam ükski taewa ime —
Dõ mulle igaweste festma jääb!

Lindanišale.

Kus kallim koht, kui Lindaniša,
Kus püham mälestuse paik?
Seal hingab Kalewite isa
Ju aastajajad rahus, waik;
Seal ema Linda leina walus
Dn järwe jätnud murule,
Ja jelles kuninglikus talus
Meil kaswis Kalew ülesse.

Mull' tihti rääkis isa pere —
Kui alles hällis kiikusiin —
Et üle maa ja üle mere
Dn Tall'na ütsi neitsi-liin;
Nad teadsiid pikka juttu westa,
Kuis teda piirtud asjata,
Ja et ta igaweste festa,
Kui festab ilm ja ilmamaa.

Kuis on seal kuulhas paikas lugu
Nüid Laara tõu ja wainuga?
Kas mäletab weel Gesti lugu,
Et pühas paikas rändab ta?
Et tema tõstab oma kanda
Nüid Kalewite rinna peal
Ja et wõib tema mere randa
Weel eluks tõusta taadi heal?

Oh mäletaks ja, kes ju põues
On ammu, ammu hingamas!
Oh teaksid ja, mis Gesti õues
Kord Linda silmi laenetas! —
Muid aga piad ja tõusma üles
Ja jūdameks meil olema —
Oh sinu põues, sinu süles
Meil magab armu otjata!

Ja mis see on, mis mina nõuaks
Mu Lindaniša sinu käest?
Et sina kõigist mööda jõuaks,
Ja lahti peaseks jortsi wäest;
Et sina käiksid Gesti hõimust
Ja Keisri armus kõigist eel,
Et ju sees elaks auus ja wõimust
Mu püha Gesti emakeel!

Põhja nael.

Ma waatan kaugel kodu ilmast,
Kuis kõrges liigub tähte pael,
Ei aga kustu minu silmast
Sealt Soome taewast põhja nael.

Ta läigib läbi külma, lume
Kui küinal taewa altri ees,
Ei ole muutnud oma jume
Ta tuhandate aasta jees.

Nii, kuidas läigib ühte lugu,
Täht tinakarwa taewa all,
Nii seisab kindlast Soome jugu
Ja paistab kaugel, ligidal.

Ei wiletiuse kurnad, näljad,
Ta maad ja rahwast lahuta,
Ei jõua külmad jääde wäljad
Neil kodu armu jahuta!

Oh minu meeles mõnda liigub
Siin kodu mere kalda peal,
Kui tähte kari forges liigub
Ja põhja nael on paigal seal!

Mu mõtted tuhat terwist wiitwad,
Kus wirmalisi taewa lael
Oh oleks minul kottka tiitwad,
Sind finni püiafs, põhja nael!

Oh põhja nael ja põhja rahwas,
Te'e olge märgiks minule,
Et oleks ma nii truu ja wahwas
Ja — seijaks nõnda kindlaste!

Professor Dr. M. Westeale.

Raasani Ülikooli peale minnes 25 Aug. 1886.

Ära lääd Sa isamaalt,
Ära õitswalt Eesti raalt;
Elu saatust kutjub Sind
Leinama jääb Eesti pind.

Meil Sa palju laulu löid,
Waimu wara ilmsiks tõid,
Harisid siin emakeelt,
Elustasid Eestimeelt.

Ei siin puhkan'd päewal, ööl,
Wäsimata olid tööl,
Meeles seisis isamaa
Sigistasid palgata.

Ei Sa teadnud uhkusest,
Armaštasiid inimeist,
Kiustu, wiha laimdusest
Lätsid mõrda tajakest.

Mine, kallis laululind!
Kõrge Keiser kutsub Sind,
Kutsub auu ja armuga
Oma rahwast harima.

Ela seal ka auufaste,
Ütle Wene wendele:
Geesti jüda, Geesti juu
Surmani on teile truu. —

Kui seal faugel, wõeral maal,
Kuld'je foidu, eha a'al
Kõju poole waatad Sa
Põhjamata armuga.

Tea siis: igatsuse piin —
Palju armu Sulle siin
Igaweste hoitud saab,
Jtka uusi õiisi a'ab. —

Sonne laulgu linnu huul,
Terwist wiigu taewa tüul,
Kuni kuldne isamaa
Jälle näeb Sind rõõmuga

Ütle ja!

Mu süda seisib tāsane,
Kui waifne merepind,
Ei lenda'd tema pinnale
Weel keegi tormi lind!

Oh pia aga jala wäed,
Kui lained liiskujid
Ja nagu tormi eide käed
Mu rinnus liiskujid.

Nüüd mere kombel kuhab ka...
Kõik minu rinnus teeb!
Mu armukene, ütle ja,
Kes mind weel termeks teeb?

Südame.

Meri ilma ääreta,
Laine wõitleb lainega,
Kaugel rahurannast —
Waata enda südame!

Ei fustu.

Mill' fust'wad sinu ja tähte järe-
Ja püha päike kõrgusest?
Mii armu soit ei fustu ära,
Ja walgustab mind igawest;
Kui tähed paist'wad öhtu a'al —
Siis päike uuel ilmamaal.

Waitida.

Kui meri lainis kahiseb
Ja mar' mässul keeb,
Siis minu süta südamele'
Ja nagu haiget teeb;

Sest — süda nagu mereke,
Ja keeb ja kuhab ka,
Ja armastaja rinna peal
Võib üksi waitida!

Täheke.

Oh — elutaemas pilwist pime,
Dönniirid mativad südame,
Kui sull' ei paista ükshi nime —
Üks armastuse täheke!

Linnule.

Mu linnule, miks leinal hüiab
Seal fauge koidu kaisu sees?
Kas jälle ära tulla püiab,
Kui jagest ohkad si' ma wees?
Eks ida taewa kuldjed kaared
Sind magusast ei meelita?
Ei rohelised mere jaared
Sull' ole armas isamaa?

Ma kuulen leina laulu, halet'
Nii tihti kõik'wad taewa all
Ja elu saate wogat walet,
Siis saajatatud sügawal. —
Need healed rõhumad mu rinda,
Mu südand otse surmawad;
Need healed kostwad kodu pinda,
On mulle kurwad — magusad!

Oh linnufene, miks ja wõtjäd
Siit kallist kodust lahkuda?
Miks mustaläike süle tõtjäd,
Kui taewa päral! elid ia? —
Sa jätjäd maha kodu kohad,
Ja tähtis taewa lüga,
Kõik Gesti mäed a erud, luhad,
Ja nurmed neutraal leinama!

Koit alles puustab rüna tulda
Siin waigel, õit wal die ruul,
Kuu kõlwab om kollast kulda
Weel Gesti Emajõe juul —
Ja Taara tammiš pigub lehtes,
Nii waitne, püha, tajane,
Sind ortab ennemu sties ehtes —
Kus wiibid ja, mu linnuke?

Oh kui weel forra kodu õues
Su taewa toonid tõusejäd,
Siis kannaks tuhat õnnie põues
Nii palju Gesti südamid!
Sind ag: kõidak auge kida,
Mu linnufene, kinni heal,
Kus tihti su due pilwe rida
On tuli puna taewa peal!

Gesti fangelase faebtus.

Oh häda, häda, häda mulle! —
Mii faeban furwa meelega,
Mis, kõrge sõber, koostan sulle,
Kui aru nõnda nõuad sa:

„Kus on mu haud, mu wiimne ase?
„Oh wasta mulle, ijamaa!
„Sa wandsid truudust: „„Ei ma lase
„Su surma paifa sõtkuda!““

„Sa nutsid — kõrge taewas waatis —
„Mind hauda kandes käte peal...
„Sealt minu waim sind kodu saatis —
„Ta elab praegu siin ja seal.

„Sa seisad sõnata ja norus,
„Ja nõuta minu haua ees —
„Kas seda sinu mäel ja orus
„Sull õpetasin elu sees?

„Ma tõstan tähte kesksele nuttu,
„Ma faeban koidu, eha a'al,
„Et minust wõerdunud nii ruttu
„Mu õed ja wennad muistsel maal;

„Et ära fuiwand waimu ojad,
„Mis pidid mereks paisuma,
„Et äratatud Gesti pojad
„Ei astu enam minuga!“

„Õed, wennad, ärkage weel üles,
„Oh igaweseks ärkage!
„Siis rõõmustan ma taewa süles
„Ja — rahu saab mu põrmule.“

Roheline pilt.

Kui loodus roheline pildi
Su silme ette seisma loob,
Miks sinu waim siis, inimene,
Sealt mure pilwi rindu joob?

Waat', jelles roheliſes pildis
On näha sinu noorus' maa,
On näha elu juwe hommik,
Mis enam wiſt ei haljenda!

Wiljandi

Geesti Põllumeeste Seltsi maja

nurga kivi panemiseks 26. Juulil 1881.

Mis otſwad Saſalamaa pojad
Siin lausa laia taewa all?
Neil rinnus wabaduse ojad
Näis keerutawat kohinal;
Neil filmis järeab taewa tulda
Ja — rohkeid rõõmu pisaraid?
Nad õnnistawad musta mulda,
Kus wahwad isad hingawad.

Nüüd Saſalas on kihla tunnid,
Tall mürsja kotsja kindaid toob,
Siit ära lõpmas orja sunnid,
Siin priius uusi aegu loob.
Waat', ühendus ja trundus kandwad
Maailma ette enda wäed
Ja feltslit arm ja sõbrus pandwad
Siin naeratades kofku käed.

Ju wāga wanal hallil ajal
Seis' mōrāja põlweš Sakala,
See aga lõppis katku ajal
Ja ta jäi leseks leinama.
Ja aasta sadad lese toitu
Ja wōera nurgas nuttes šoi —
Nüid jälle ärkab talle koitu:
Kas ta ei rōõmus olla wōi? —

Siin, kus nüid seiswad wennad, õed,
Uut elu õudu, julgust täis,
Siin jookswad wabaduse jõed,
Siin rahwas muiste seltsis käis;
Ja seltsi läbi Gesti rahwas
Sai kuulsaks üle mere, maa —
Kus kõlas Kalewite wahrus,
Seal kõlas auuga Sakala.

Kui aga pimed pilwe rünnak
Meil läänest tuld ja tõrwa tõid,
Kui kodupinna murukünkad
Ja laste werd ja jõudu jõid;
Siis ühendus ja truudus peitsid
Ka unerüppe enda pead,
Ja kindlusjega warmeks heitsid
Kõik rahwa liiked, leegid, head!

Kõik isa isad panid mulda
Pead selle mure mõttega,
Et wabaduse koibu kulda
Ei lapsed iial saa nägema.
Ja waata, nüid ju päike pead
Meil' tõstab pime pilwe wõõrit
Ja hüiab: ärkama tõest piad
Sa Gesti rahwas une wõõrit!

Jah, Sakala, su rahwa päife
On ime suurelt ärganud,
Maailm su esu laine läife
On kahetjedes märkanud:
Ei laula üksi hallid waimud
Su wabadusest tuule hoos,
Waid Eesti lapsed, Eesti kaimud
On ühelmeelisel ilmsi koos.

Su Põllumeeste Selts ja maja
On hiilg'waks täheks teistele,
Et rahwas tunneb mis t'all waja,
Ja lesepõlsw jääb kõrwale.
Sest selle nurga kalju nähte
Ei unusta ma elusalt,
Su uue elu koidu tähte
Näen selles tuliäärawalt.

Ja seda elu tähte pannud
On Aleksander hiilgama,
Su orja öösse walguft kannud,
Oh täna teda, Eestimaa!
Weel saamad ida taewa tuuled
Su pühal pinnal lehwima,
Sest hüidwad rõõmsalt minu huuled:
Oh öitse Selts ja — Sakala!

Peiule.

Sa wiisid waga rõõmu, rahu
Mu südamest siin ilma sees;
Ei muud mu rindu enam mahu,
S'u pilt mull ujub sil'me ees.

Kui waat'jid sinu ingli silmad
Mull jügamasse südame,
Siis tõusid rahutumad ilmad
Mu hinge maale mäsule.

Kui rääg'jid sinu armjad huuled
Mull' Gesti rahvast, isamaast,
Siis lend'jid üle armu tuuled
Mu lapsepõlwe lille ra'ast.

Ja kuidas sinu kallis käsi
Mind jumalaga jättis seal —
Ei selles mõttes iial wäsi...
Ei kau kõrwust sinu heal.

S'u jüita silm ja jügam waate,
Oh tea seda, kallis mees,
Kuid juhü minu elusaate
Ja — nagu lillemere sees!

Isamaa.

Kus on mu kallis isamaa,

Kus tahaks rõõmsast elada?

Kus üliõnnis oleks ma

Ja kellest wõiksin kiidelda?

Ei ole seal mull isamaad,

Kus wennad wenda wiiskawad,

Kus igamees end targaks teeb

Ja jala kiusust üle keeb!

Ei ole seal mull isamaa,

Kus tõde piuitaks surmata,

Kus wagaduse fatte all

On õõ ja udu õitsewal.

Seal on mu armas isamaa,
Kus tõde hakkab tõusema,
Kust taub õõ ja widewit,
Kus rahwas rõõmus, rahulik.

Seal on mu armas isamaa,
Kus rahwas lepib rahwaga,
Kus waenlane ja wihamees
On ümberkaela silmannees.

Oh sellel wäga armjal maal
Ma elaks, laulaks igal a'al!
Saa jarnaseks, mu Gesti, ja,
Siis oled minu isamaa!

Glü effimine.

Ma tihti seisän nuure mõttis,
Kui waatan noorus' murmele,
Kus õhtu õhk mind hõlma wõttis,
Kus foit mull' punas fättisje;
Kus õõpif hõiskas õitswas õues,
Ta healed kambri foikfiwad,
Mu südand äratafid põues,
Mind une paelust foikfiwad.

Kui lõin ma lahti sini silma,
Täis süita naeru, süita und,
Siis aimasin üht! die-ilma —
Mu hinges liikus taewa tund:
Att oli hälli ehitanud
Zu wara õhkwa õitega,
Mu uinu paiga lehitanud;
Et tema armu märkaks ma.

Silm alles möötis ilu, imet —
M'ul armas oli riefte —
Seal hüiti juba minu nimet.
Ja ema ruttas hällile.
Ta surus minu wastu rindu,
Täis kuuma armu, huumatuld: —
Ma unustasin lauljat lindu,
Mu silmist kadus öie fuld!

Ta wiis mind päif'je paieste fätte,
Kus taewas selge, sinine,
Seal nägin fuidas weike lätte
Saat' fastet fuldje lillile;
Mu kõrwa kostis waifne wulin,
Mis hallif mängis jalge ees;
Et noorus' murelt ära tulin,
See walutas ta põhja sees!

Ma jätsin maha isa-hellad
Ja ema jüle armajama,
Mind kutsid tulewiku kellad,
Sest unustasin hallika.
Täis igatjust ja lootust tõtšin
Ma kihisewa ilmasse,
Sealt fuldjeid kihwti õuunu wõtšin
Ma waene, jüita talleke!

Mull paistis nagu parem walge,
Mis enne hällis aimasin,
Ma nägin neiu ingli palge
Ja — lapsepõlwe laimasin!
Kui kole näitas mull ja tühi
Mu isa kodu, fulda täis!
Hing pidas armastuse pühi,
T'ast taewa laene läbi fäis!

Puu, kelle kuldjäd wiljad kõiksid
Siis särades mu sil'me ees,
Ja lilled, kelle died hõiksid,
Mind meelitasid maru sees —
Kad murtud on mu mehe käel:
Ma wilja olen maitsenud...
Müid aga kurdan elu mäel,
Et igaweste petetud! —

Mu hallik, jüita hallik, anna
Mull andeks minu nõtra meelt!
Mu isa, õisi hälli kanna!
Mu vöpit, lastuta weel keelt! —
Oh hallikat on muda matnud,
Mu vöpit ammu, ammu läind!
Mu isa haua muld on katnud,
Kuni ma efsi teedel käind!

Kui weel ma waest wangun mööda
Mu isa kodu õuedest,
Siis aiman oma hinges vöda,
Ei ühte aimust tähekest;
Ma seisjan mõttes kava, kava,
Ma seisjan walus jügaras;
Ma joowiks sinna oma haua,
Kus koit mu hälli kallata.

Armu üfsi.

„Kas sa nägid, kuidas jõudis
Lendes sinu lapsepõlwe?“

„Udu mähkmes mulle jõudis
Tume õhtu taewa wõlwe!“

„Kas ja kuulsid kella kaja,
Mis sind saatis nooruselt?”

„Une näusse jätšin aja,
Läbi suifšin lilledest!”

„Kas on sinul karja mängid,
Sitse dimud meeles weel?”

„Wanaduse waewa jängid
Kõõwisid mind elu teel!”

„Kas weel neiu armu laene
Leegitemas sinu jees?”

„Kõik ju unustand ma waene,
Kõik on uppun'd silma wees!”

„Sõber, siis ju noorus läinud,
Otja said ja temaga?”

„Kewadet ma olen näinud —
Armu üksi nutan ma!”

Professor Kõlerille.

Kui sulle elu hommik loitis,
Sa sündsid kuulhas Sakalas,
Sind eite õrnal armul toitis
Ja hellal kätel kiigutas;
Siis hingas alles udu wõõdes
Ja une hõlmas Gesti maa,
Si julgend keegi pikkas öödes
Ja rahwast unest ärata.

Seal kandis elu saate süle —
On tasakeste töstis sind,
Kõit kumas kõrges sinu üle
Sind kaisutas ju wõeras rind!

Sull süiski seisid kodu kohad,
Su wande walu südames,
Su Saalamaa lilled, lohad
Ei kadunud sealt iganes.

Sa astsid tulist rahwa tööle
Ja wahwast wõitlesid ta eest,
Ei iial jätnud wõitu ööle,
Sest — kõrgus aitas kõrget meest.
Ei selle juures elus nõudnud
Sa waewa palgaks tänu keelt;
Ei ole ilmas pöördä jõudnud
Maailma marud sinu meelt!

Kell on nii puhtad, wagad nõued,
Nii ilma süita elu käik?
Sa elustad mu Gesti õued
Nii tasefest, kui taewa läik;
Sa oled truu ja oled waga
Su Jumala ja Reisrile,
Ei ole sinu hinge taga
Üht' pimet' pilwe iialge! —

Et meie rahwa hulgaist mõned
Sull tänu palgaks laimu loon'd
Ja nende kirjad, nende kõned
On hullustusi ilma teond —
Sest ärgu sinu kallid meeled
Weel ajatagu Gesti werd:
Müll lõpwad ilmaist kirjad keeled?
Kes juhib hullustuse merd?

Oh häbi neile, kes on meelel
Su rahwa ringist wälja läänd
Ja waletajal, kirjal keelel
Nüüd kilpla kõrbe seisma jäänd!

Si ial Eesti ajalugu
Saa andeks andma nende tööd,
Neid mõistab huffa tulew sugu,
Eest — nemad orjastwad ööd! — —

Mu Eesti rahwas rinnus kaunab
Su nime hiilg'wa tähtega,
Sull hinge põhjast tänu annab,
Sind laesb kõrgeft elada!
Jah, ela, õitse, kaswa kaua
Sa Eesti pinna ilus puu!
Kui üksford langed — ehis hana,
Sind õntfaks kiidab rahwa juu!

Enda sees.

Süita noormees, miks ei toht
Neiu filmi waa'ta ja?
Silmad, sini siidi karwa,
Wõiwad need sind hirmuta?

Sinab neiu filmis meri
Otjatumas sügawas,
Mõtleb, et seal sinu julgus
Armulaenis uppumas?

Ara efsi, kallis noormees,
Ilma süita neitsi ees:
Uputaja armu meri
Laenetab ju enda sees!

Müid on õõ!

Tulge, tulge taewa leegid,
Tühja rinda tagasi!

Raua, oh ju kaua küllalt

Talwe waewas magasi!

Raua, oh ju kaua küllalt

Ohkan mina asjata,

Et mu kewade on läinud

Taewalifu luëtiga!

Elust rõõwitud mu süda,

Murest murtud mulla peal.

Paranda ei jõua teda

Ükski wägew waimu heal!

Arm ja noorus, käsi käes,

Lätsid lendes, tantšides,

Looja läks mu õnne päife —

Müid on õõ mu südames!

Wana aasta wiimisel õhtul.

Üks aasta jälle mööda jõudnud

Ja unustuse merde jõudnud,

Rui pilwest paisund wihma tilk.

Meil elupäewad lendes lääwad

Maailma marus tuimaks jääwad

Ja — käes on wiimne filmapiik!

Sing ehmatab ses suures mõttes,

Et ta on tee peal, ammu tõttes,

Ja rändab surma riigisse!

Rui pea haua kellad hüidwad

Ja armjad sõbrad saata püidwad,

Mind igawese unele!

Oh igawene aeg, ma waatan
Su sügawusi — alla jaadan
Siit ehmatuse kohinad!
Su määratumas mustas õues,
Su põhjamata pimes põues,
Su elu healed — uinuwad!

Aeg, sinu mustast rõõwli riigist,
Su õnnetuma laste liigist
Si tule keegi tagasi.
Ma saatsin sinna wennad, õed,
Su mürišejad surma jõed
Weel ootwad saaki uueste!

Üks jõe petus, et ja piad
Kord parandama hirmsad wiad
Ja wõlga maksma loodusel.
Su sambad igaweste seiswad
Ja miljonid weel sinna reiswad,
Si aima elu igawel!

Aeg, sinu kaldal tuleb meele,
Kui waatan läinud elu teele,
Mu nõdrus ja mu effitus!
Mull walupisar paisub filma,
Ma palun andeks terwet ilma
Suur on mu süid ja rumalus!

Oh, taewa Jha, kas Sa kuuled,
Kui hüidwad Sind mu nõdrad hüuled
Maailma põhjas, sügawas!
Sa jaadad mulle tröösti alla,
Mind peastad kõigest wandest walla —
Oh Jha, kes weel armastas!

Müid weel mull paistab taewa päife,
Silm lustil joob ta kulla läife,
Jalg astub tulewifusje.
Kui weel mull taewas elu annab,
Mu laewa ajameri kannab,
Siis rändan jälle röömsaste!

Jõulupuu juures lastele.

Waat, lapsukesed, teie ees
Siin särab ouu ja ilu sees
Üks ime ilus jõulupuu
Ja taewas laulab ingli suu.

Sest täna jündis ilmale

Üks weike waga lapsuke.

Ta tuli röömsa taewa seest

Ja sõdis maa peal tõe eest.

Ta lõpetas maailmas töö

Ja mõitis ära pime öö,

Et walguft külwas tema juu,

Sest räägib walge jõulupuu.

Müid on ta jälle Jsa ees,

Seal walge taewa linna sees,

Kell fuldsed pärli wärawad,

Kus tuhat päifest särawad.

Sealt laste peale waatab ta

Ja manitseb neid armuga,

Et nemad maa peal wagaft jäeft

Ja tema juurde taewa läeft.

Õnne soovitus

Safalale.

1878.

Ma teretan sind, püha päike,
Ma teretan sind Safala!
Sa jaadad oma fulla läife,
Müid järades ju üle maa!
Oh sinu ime kuldne ilu
Ju tungind musta taewasse,
Ja lendand läbi öö ja wilu
Maailma külma waewasse!

Oh wäga kaua kodu õues
Sind, kallist päikest, ootasin ma,
Sind omas igatsewas põues
Ma ellast wõtsin kaisuta;
Ei kerfind taewa kaarel koitu —
Külm, pime igatseja ilm —
Ei näinud taewas tule loitu,
Waid ööd ja udu minu silm!

Siis kuulsin kõma koidu põues,
Et päike tuleb, tõusemas
Ja nägin, kuidas tähte õues
Kuu — lumi walgeks kahwatask.
Müid sinu püha, wagal walgel
Näen taewa seinu särawad,
Sest omal jumalikul palgel
Sa lõhud ööde wärawad.

Oh suur on, päike, sinu wõimus,
Ka põrmu paned elama,
Su soojustes ja sinu hõimus
Kõik õitseb uue iluga!

Ja jurma öö seeft tõuseb üles
Moor elu ehtes, hõisates,
Käib fõrgel teedel taewa süles
Ja naeratab seal fõrguses!

Oh Safala, kas juba tuuled:
Su wana linna langusel
Müid kahisewad jälle tuuled
Ja muißisel kalju kangusel?
Jah, wana rahwa waimud tõstwad
Pead unistades ülesse,
Ja mägede peal mõttes istwad
Nad uue aja sülesse.

Nad waatwad wana wõitlus murme:
Seal rahulilled liiguwad,
Ei ole kuskil muißseid jurme,
Puu okstel linnud fiiguwad:
Nad näewad wõimust, tarfa rahu,
Ja fuidas wana lipu teel
Me'e pojad wõitnud talwe kahu,
Ning ühendand end Eesti meel!

Neiu hallikal.

Sitawas orus, puude wilus
Istus neiu hallikal,
Waatis, fuida jelge weßi
Keerles mäe seeft kõlinal.

Palawalt ta jõda tufjus,
Wärißedes wöttis ta
Külma wett ja pani põuue:
„Närtfind jõda, jahtu ja!

"Palaw walu põues seegib,

"Mässjab ilma otsata,

"Süita hallik, maa seest tulles,

"Jahuta mu südand ja!

"Oh mu süda, ford ta oli

"Selge, kui see hallikas,

"Wagad lusti laulud käiſid

"Tema ümber mängimas,

"Tundmused ja mõtted jookſid

"Temaſt wälja kõlinal,

"Nagu hallik süita, puhas

"Tufſus ta mu rinna all!

"Hiljem tuli inimene,

"Peigmees, puhas nagu tuld,

"Wiſkas minu südamesse

"Kõkendawat elu tuld;

Süda seegib alles lõttes,

Peigmeest — kattis jahe muld!

Selge hallik oma weega,

Jahuta mu kuuma tuld! —

Nõnda rääkis närtſind neiu

Ahastades südamest,

Hallik, ei ta kuulnud seda,

Ei ta lausnud sõnakest!

Taſa tema hõbe lained

Weerſid mäe südamest,

Kaduſiwad õitswa orgu

Neiu ette taſakeſt.

Leinamine

Reisri Aleksandri II. järele.

Neema kaldalt kõlab kurblik lugu
Riigist riiki, ilmast ilmasse,
Imestust täis inimeste sugu *põlastust kerjanik. käf*
Pöörab selga pörgu võidule:

Põhja täht on taewast fuffund maha,
Miljonite keskelt kustumud,
Läbi ilma lendab leina faha:

Wene Majesteet on tapetud!

Kõrge taewa Looja, miks Sa laised
Kurjust, õelust ilmas hõijata?

Miks Su päike kuldab jurma aset,

Waga Zaari handa murega? *iluga kurj. käf*

Wõid Sa piisarate puistust waata,

Mis nüüd walus külwab Wenemaa?

Eks Sa taha meile õigust jaata?

Wõta õelust, kurjust nuhelda!

Oh Su mõtted on kui sügaw meri

Ilma ääre, ilma põhjata!

See meid trööstigu, kui jüita weri

Ujab hinges marud mäsajama.

Mis võib ussikene põrmus teada,

Kuis Su heldus juhib ilmafi?

Et kõik targaste Sa wõtad seada,

Seda usume kõik ometi.

Aleksander Teine, Riigi Isa,

Oli kuulus, hea ja õige mees,

Sest ka kadedus ja kuri fiia

Peekis pime pörgu põhja sees.

Lema hõlmas õnne, rahu, head

Leidis Bene, weike Gestiina,
Endsed hirmsad ajad, hirmsad wiad
Pibid rahwa keskest kaduma. —

Otsata on Weneriigi wäed, *kõin' deff*
Suurem, kuulsam on ta algusest, *kirj. kirj.*
Kui ta Põhja piirel lume mäed,
Lehtab lõuna piire lilledest;
Kui ju Idas ammu tõusnud päike,
Seisab Läänes sügaw, pime öö,
Põhja taewa wirmaliste läike
Waewalt aimab lõuna tähte wöö!

Selle ilma walitseja annud
Ülekohtu hirmsal 'hurmal' suud,
Põrgu tormid wärisema pannud,
Maha murdnud tema elupuud!
Mürikses elu marud lääwad
Ülle tema hana künkastest — —
Jäa, Keiser, head teud jääwad,
Käiwad jinu järel igawest!

Poisi mõtted.

Ma huitsin õhtu ju süles
Ja nutsin ju rinna peal,
Eai hommik, siis wägisi laulis
Su armust weel minu heal.

See armumeri, mis õhtu
Mu rinnus lahises tees,
Ju toidul seisib nii waga
Kui peegel mu silmade ees.

Oh ütle mulle nüid, neiu,
Mis teeb siis üks naisemees:
Eks tema rind ka ei jahtu,
Meil jahtus ju üheöö sees?

Ma kardan ta rinnus on lumi,
Ta armastus merel on jäe,
Ta fewade igawest kadun'd
Sest — igawest poisiks ma jäe!

Sõ.

(Wiisil: Su õhtu kellad hüidwad.)

Su kella kõlin hüiab
Meid õhtu rahusse,
Weel kustum eha külwab
Kuld paistet pilwile!
Päew waub taewa taga,
Õht hella, pehme, waga —
Sa tuled rahuga
Maailma warjama,
Oh õnnisöö!

Kuu fahwatanud palgel
Käib taewas tutwat teed,
Ta hallil, hõbe walgel
Nüid hingwad orud, weed!
Kuld tähed kõrgeft waatwad,
Ööriiki hiilgust saatwad —
Sa tuled rahuga
Maailma warjama,
Oh õnnisöö!

Kes furja ilma fära
Ja walust nutawad,
Öö, nende silmist ära
Sa pühid pisarad:

Sa wõtab kaisku ilmad,
Et kuuwaks nutjad silmad —
Sa tuled rahugaudajad
Maailma warjama,
Oh õnnis õõ!

Ara küsi.

Kui olid õied toome puus,
Su õõpik hõiskas siis;
Tal lusti lögin seisid juus,
Et kõlas Taara hiis.

Seal tuli kuri karjune —
Ja kuri külamees,
Ei annud rahu linnule
Mad waarifute sees.

Mad lätsid püüdma linnukest
Ta pehme pesa sees
Ja punusiwad paeladest
Tall lingu ilma ees.

Eind lendas ära wurinal,
Läts laande magama,
Tal peafene tiirwa all —
Ei lauulu kuule ja.

Oh ära küsi, isamaa,
Miks waitend linnu uul —
Ei jõua jõda kannata
Ja — õues maru tuul!

Kaugel.

Oh ütle mulle uskuja,
Kus on sull tõsiduse maa? uni
Ja sinab kaugel, kaugel sees
Ja võerad elavad seal sees!

Männapuu.

Taara kodus kaswis
Võeras männapuu
Nõnda rääkis mulle
Bana rahwa juu.

Päike paistis talle
Armu palawas,
Kuu ta laia latwa
Dõjel hõbetas;

Pilwed sooja vihma
Tõiwad taewa alt,
Juured saiwad niiskust
Hõbe hallikalt.

Nõnda kaswis kõrgeks
Auu ja iluga,
Rääkis uhkusega
Üle ilmamaa:

"Mina siia tulen
Õhtu eha alt,
Siin ma tahan kaswa
Üksi — toredalt."

Kui nii juba täitis
Poole ilma puu,
Laia ladwa warjus
Õksis kuldne fuu;

Seal siis tema mõtles
Uhte meelega:
Minu ofjad mõiwad
Ilma uputa.

Minu ladu lõhub
Paia taewa lae —
Häda jumalatel,
Kes ei paku poe.

Taara taewast waatis
Naerdes pitka puud,
Wiimaks tegi lahti
Tema oma suud:

Kahwas rai'ge maha
Mända jämedad —
Tema uhked ofjad
Päikest warjavad.

Wõeras tema tüwi
Taaralaste maal,
Tema seeme tulnud
Mere laine raal.

Minu pilwed puutwad
Tema laduasse,
Kõik ta finni katab —
Raige maha ta!

Aga kessi jõuab
Maha raiu puu?
Jäme tema tüwi,
Põwa nagu luu.

Keegi hingeline
Si lä'ä raiuma,
Selle üle mõtab
Taara wihašta.

Rahes musta pilwe
Tõusta taewa all,
Männä poole sõuda
Maru müriinal.

Ragu tule maud
Pime pilwe sees
Wingerdamad wälgud
Kohkund ilma ees.

Pilwe põue pörub,
Tuule tõllaga:
Kõue-taati tuleb
Mända murdema.

Kessi oleks kuulnud
Sarnast kohinad,
Kui ju tormi küined
Mända jasiwad.

Ragu ilmameri
Mürab maru ees,
Mõnda kohab, kõigub
Tema tormi sees.

Ofse, puru sadab,
Lendab üle maa,
Ilma otša kuulus
Kuidas kiunub ta!

Aga tema juured
Kasund ammuft a'ast,
Ulatawad alla,
Lääwad läbi maast.

Juurde otšas ripul
Põrgu poege fäed,
Ilma siiskonnas
Hoidwad jala wäed!

Tormi käes ta ladu
Taewa kõrguses
Paneb ime wäega
Wastu ähtides.

Taewas keeb ja kuhab,
Ulwab tormi juu,
Siiski kindlast seijab
Põrgu wõimul puu.

Kui weel ifka ofjad
Walus willawad,
Ladwa raud nagu
Pilwi pillawad.

Seal ei jõua enam
Taewas kannata,
Kõue taati tuleb
Tule nooliga.

Taewas lähab lõhki
Pime põhjani,
Tulejõgi jookseb
Wälja tiiresti.

Sele kärin raskub,
Kuhab ligidal,
Mänd on puruks katki
Pauja taewa all.

Ilma ruum on tühi
Nagu tuba mull,
Kui ma lilled wälja
Kannan hommikul.

Drud, metsjad, mäed
Mämma riismeid täis,
Silmaringi lõpel
Paljas puru näis.

Viimaks waifeb põrin,
Pisw lääb minema,
Päite hakkab paistma
Orna iluga.

Tasakeste naerab
Sini taewa uul,
Mähedaste puhub
Kuldse koidu tuul.

Villed tõstwad pead
Kuiwal maal ja wees,
Lõukeste lirin
Kõigub õhu sees.

Enimesjed rutwad
Lugu waatama,
Näewad tühja taewa
Siidil sinawa.

Mämma murdu katswad
Imestades käed —
Nüüd nad alles mõistwad
Mis on taewa wäed! —

Nõnda kadus ära
Muisine männapuu —
Seda rääkis mulle
Wana rahwa juu.

Kõrget puud ei lasta
Taewa kaswada,
Taara lõhub teda
Tule nooliga.

Õnnemäel.

Eest ära riiud, tüli wood,
Mu isamaal on rahu lood.
Müid wennad käiwad käätkäel
Ja — seiswad warsti õnnemäel.

Asjata.

Ei wõi ma küsimiži kōita :
Kus kōhta hing lääb elama,
Ma jiiiski tahaks kindlasti jōita. —
Siit kõrgemale lennata.

Ma jätaiks maha ilmamulla
Siis jūgawasje juitsema,
Ma lendaiks üle koidu fulla —
Wōiks tähte harjul hōijata.

Oh õnnelikku, pūha reiži
Siit ilmapōhjast peajets ma ;
Sealt leiaks jūgulaži teiži,
Sealt leiaks uue ilmamaa.

Mis ammu mustal hāua riiwil
Sai lufku pantud minu eest,
Mis ära lendas jurma tiiwil,
Mull hōiskaks wastu taewa jeeest.

Oh aga kōit need kenad kujub,
Need igatsused ilusad
On lapselikud luule tujud
Ja nagu udu kaduwad.

Mu tee on otsas nute ilma
Kui naeratab mull jurma vō,
Oh asjata ma tõstjin ilma
Siit taga fange tähte wōō!

Mutafsin.

Kus on mu rahwal peljupaik?
Ja elab õnnes, rahus wait
Seal, kus on ühenduse linn;
Ja wärawal ju mutafsin!

S a u a n i.

Kui nägin eha walgel
Sind, Anne wiimati,
Siis aimasin su palgel
Weel ilu jälgesi.

Ohk küll su õitse ajad
On ammu mööda läind
Ja unustud on majad,
Kus mina wõersil käind;

Mull siiski seisab nagu
Weel armu eha ees,
Sa olid minu jagu!
Nii kaebab rinna sees.

Sa olid wäga ilus
Ja armas otsata —
Mu eluaeg kui wilus
Saab mööda minema.

Ma näen lille õies
Su ingli filmi weel
Ja eluwangis, kões
Sa seisad minu eel.

Ma kuulen tormi hoodest
Su ohkamihi ka
Ja nagu laine woolest
Sind püüaks peasta ma.

Oh tihti murupinda
Ma puistan pisara
Ja wiimaks külma rinda
Wiin hauda jahtuma.
Kõik lõpeb maapeal ära,
Kõik kaub wiimati,
Kuid efiarmu sära
See kestab hauani!

